

D. D.  
DISSERTATIONIS  
DE

ORIGINE  
LITERARUM LATINARUM  
PARS PRIOR;

---

QUAM

CONSENSU AMPL. FAC. PHILOS. IN REG.  
ACAD. ABOËNSI,

PRÆSIDE

MAG. *HENRICO GABRIELE  
PORTHAN,*

ELOQUENTIÆ PROFESSORE REG. ET ORD.

PUBLICICE VENTILANDAM SISTIT

*GABRIEL JOHANNES CAJANDER,*  
NYLANDUS,

IN AUDITORIO MINORI

DIE XXVII MAJI ANNO MDCCLXXXVI,

HORIS ANTE MERIDIEM SOLITIS.

---

*ABOÆ, TYPIS FRENCKELLIANIS.*

*S:Æ R:Æ M:TIS*  
*REGNIQUE SVIOGOTHICI*  
SUMMÆ FIDEI VIRO ET SENATORI,  
SUPREMO URBIS STOCKHOLMIENSIS PRÆFECTO,  
REGIÆ ACADEMIÆ ABOËNSIS CANCELLARIO,  
REGIONUM ORDINUM EQUITI ET COMMENDATORI,  
ILLUSTRISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE  
*LIBERO BARONI AC DOMINO,*

DOM. CAROLO  
SPARRE,

*MÆCENATI SUMMO.*



Quam tutela curaque benignissima jugiter foves Musarum nostrarum sedem, eam munificentia quoque TUA splendidissima ornare volens, literarias ejus opes dono librorum auxisti egregio, ex Italicis inde oris adportatorum, eo quidem jucundiore, quo rarius ad nostras terras doctrinae monumenta deferuntur, in dissitis adeo locis publicae luci commissa. Eo in numero cum singularis pretii reperirentur scripta, ad veterem literaturam Italicam illustrandam pertinentia, a cultiorum quarumvis gentium studiis tanto illam minus alienam, quo propius linguam attingat quae vernacula jamdiu eruditorum salutare meruit, populumque non modo late olim regem, sed literarum quoque cultusque humanioris propagati beneficio ad omnium seculorum memoriam commendatum, spectet; studiis addictorum non potuerunt non adolescentium allicere mentem atque diligentiam. Quos inter, cum laborum juveniliū specimen aliquod editurus, haustam inde inprimis eligerem, in qua tractanda vires tenues experirer, materiam; ne mireris, MÆCENAS ILLUSTRISIME, splendidissimo EXCELLEN-

TIÆ

*TIÆ TUÆ Nomini immaturum hunc ingenioli factum consecrare ausum me fuisse; qui nisi TUÆ isto liberalitatis fructu nobis hujus Lycei alumni uti liceret, nullum voluptatis, quo harum rerum contemplatio nos beat, percepturus fuissē sensum. Ignoscas, EXCELLENTISSIME HEROS, juvenili huic audaciæ, sed quam venerabunda mens benignitatisque TUÆ spes genuit, Summos Viros neque pia tenuissimorum hominum vota aspernari menti persuadens; patiarisque ut tessèrulam hanc piissimi animi Tanto Nomini TE non invito offeram! ad cineres permansurus*

ILLUSTRISSIMÆ EXCELLENTIÆ TUÆ

*cultor & cliens devotissimus*  
GABRIEL JOH. CAJANDER.



§. I.

**A** Græcis Latinos suam accepisse scribendi artem atque literas, ut illos a Phœnicibus; a Latinis reliquos Europæos ad unum omnes (a), solos si Russos (& Turcas) excipias; agnita a plerisque & idoneis extra dubium collocata argumentis, jamdiu salutari meruit veritas. Vel figura literarum, admodum illa similis, ac eo in utraque gente similior, quo vetustiore attingant ætatem (b), hanc rem extra controversiam ponit. Confirmat præterea eandem fama constans, & idoneorum scriptorum auctoritas (c). Quo vero tempore, qua via, & quorum inprimis homi-

A

mi-

(a) Quam enim de cana Runarum Scandinavicarum antiquitate, longe jam ante natum Christum in septentrionem allatarum, nostrates olim acriter defendebant opinionem, eam sapientiores nostri Historici, duce utentes Nobil. IHRE, deferere hodie non dubitant. Cfr. Dissert. Reverendiss. UN. VON TROEL, de Runarum in Svecia antiquitate, 1769, & JOH. GUST. STENBERG de Runarum patria & origine, 1770, Upsalix, eodem Præsidente, editæ. (Quarum argumenta, suis etiam additis notis, exhibet Cæl. SCHLÖZER, Allg. Nordische Geschichte, B. VIII, p. 572--618).

(b) Observant hoc PLINIUS, *Hist. Mundi Nat.* L. VII, c. 58, & TACITUS *Annal.* L. XI, c. 14. Cfr. MONTFAUCON *Palæogr. Græcæ* L. II, c. 1, p. 121 seq. & SPANHEMIUS de *Præstantia & usu Numism. Antiquor.* Diss. II, p. 91, 95, 102. (Ed. Lond. 1706 Fol.)

(c) LIVIUS Lib. I, c. 7; DIONYSIUS Halicarnass. *Rom. Antiquit.* L. I, c. 33; PLINIUS l. c. c. 57; TACITUS l. c. aliique.

minum beneficio hoc inventum ad Latinos translatum sit; id quidem, ut in antiquissimis hujusmodi rebus fieri adsolet, definiri exacte nequit. Plerique coloniæ Arcadum, (quam LX ferme annis ante bellum Trojanum in Latium advenisse, Romanos tradere ipsos, DIONYSIUS *Halicarnassensis* narrat (d)), ejusque coloniæ duci *Euandro* (e), aut vel matri suæ vel uxori *Carmentæ* (f), adscribunt. PLINIUS literas in Latium allatas esse a *Pelasgis*, asserit (g); utramque conciliare quodammodo opinionem alii, parum fere illi feliciter, tentarunt (h). Mirum autem videri que-

at,

---

(d) L. c. C. 31. Arcadibus autem ipsis nuper literas innotuisse, idem addit.

(e) LIVIUS & TACITUS l. l. c. c.; HYGINUS Fab. 277; MARIUS VICTORINUS *Art. Gramm.* L. I. (in PUTSCHII *Gramm. Latine Auctoribus antiquis*, p. 2468).

(f) Matrem dicunt LIVIUS, DIONYSIUS & HYGINUS l. l. c. c. Uxorem alios dixisse narrat PLUTARCHUS in *Romulo*, veroque nomine appellatam fuisse *Nicostratam* (cfr. etiam ISIDORUS *Orig.* L. I, C. 1); *Themjn* autem a Græcis vocari, testatur DIONYSIUS l. c. Ad eo sunt hæc incerta & obscura!

(g) L. c. De hac gente cfr. DIONYSIUS l. c. C. 17 seqq. HEYNE ad *Hist. Univers.* GUTHRII & GRAYI Germanice convers. (Aug. Welgesch.) Tom. II. p. 523 seq. & si placet FUNCCIUS de *Origine & Pueritia Lat. Linguae*, C. VIII. §. 2.

(h) Ita MAXIMUS VICTORINUS *Art. Grammat.* (Edit. Putsch.) p. 1944, pronunciat: Hæ (literæ) auctore *Euandro*, ut quidam volunt, alii vero *Hercule*, in Italiam a *Pelasgis* allatæ sunt. Pelasgos autem his antiquiores PLINIUM indigitare, e Libri III. C. 8, discere licet. Aliam rationem inquit FUNCCIUS l. c. I. §. XV. (not. r); qui observandum, inquit, *Arcades*, ex quibus editus *Euander*, origine *Pelasgos* fuisse. Etiam hæc præter mentem PLINII, qui alio respexit.



at, a vicinis *Oscis* (i) ac inprimis *Etruscis* (k), quos & literas habuisse constat, & eas Latinis vetustis fatis similes, (ut communem e Græcia originem possis agnoscere (l)), ætate etiam his si non superiores, certe suppare, has olim derivasse neminem: quod inimicitii adscribendum esse Romanorum, quibus hos populos persecuti sint, suspicari quis possit, quæ effecerint non modo ut literaria fere omnia harum gentium monumenta perierint, linguis earum sensim op-

A 2

pres-

(i) De gente *Oscorum* s. *Opicorum*, iisque qui ad eam pertinerent populis, (*Sabinis*, *Samnitibus*, *Campanis* &c.) cfr. CLUVERIUS *Ital. Antiquæ* L. III (inprimis C. 9) coll. L. II & IV; atque HEYNE l. c. ad Tom. IV, p. 74 seq.

(k) De nobilissima hac gente cfr. CLUVERIUS l. c. L. II, c. I, 2, 3, ac inprimis Cel. HEYNE l. c. p. 1-6, & de *Fabularum Religionumque Græcar. ab Etrusca arte frequentatar. naturis & causis*, in *Novis Commentariis Societ. Reg. Scient. Gottingensis*, Tom. III, Comment. Hist. & Philologicar. p. 35 seq. EJUSDEM *Monumentorum Etruscæ artis* - - - *illustratio*, ibid. Tom. IV. p. 65 seqq. Tom. V. p. 37 seqq. EJUSDEM *de vestigiis domesticæ religionis patriæque ritus in artis Etruscæ operibus*, ibid. Tom. VI, p. 35 seqq. WINKELMAN *Hist. der Kunst des Alterthums*, I Th. III Kap. & si placet, *Gesch. der Etrusker*, in *additamentis ad Hist. Univ. Angl. majorem*, German. vers. (*Samlung von Erleuterungs Schriften und Zusätzen zur Allg. Weltgeschichte*) Part. III.

(l) Minime igitur necessarium est, eas linguamque ipsam Etruscam vel directe a Phœniciis, vel ab Ægyptiis, vel ab Hebræis adeo, arcescere, quod, præter alios, profuso eruditionis apparatu efficere voluit ALEXANDR. SYMMACH. MAZOCHIUS in *Dissertatione* (s. *Diatribis* X) *Sopra l'origine de Tirreni* (in *Saggi di Dissertazioni Accademiche - lette nella - Accademia Etrusca di Cortona*, Tom. III, p. 1-66); quam eandem opinionem in *Comment. quoque in Reg. Herculanens. Musei Aeneas Tabulas Heracleenses* (Neap. 1754 & 1755 Fol.) passim inculcat.

pressis (*m*), sed etiam ut & literas & artes alias a remotioribus Græcis quam ab hisce vicinis æmulisque suis ad se esse translatas, afferere Romani maluerint (*n*), in Græcorum etiam fabulosis narrationibus ampla postmodum inventa, qua ad illam hypothesein firmandam, ornandamque uti possent, materia (*o*). Græcorum autem animos sero adeo Romana res advertit, ut & Etruscorum, & Opicorum populorum jam tum fracta potentia decusque obscuratum esset. Quidquid sit, post prolata in lucem recentioribus his temporibus, Etruscæ præcipue & artis & literaturæ monumenta laud contemnenda (*p*), consulenda hæc non profunctorie esse, opemque omnino aliquam (& eam, quo in explicandis iisdem feliciores facti sensim fuerint progressus, tanto uberiores), in literarum Latinarum origine ac antiqua facie investiganda promittere, non temere statui videatur; quin aliquem fructum ex hac diligentia ad Græcorum etiam Palæo-

---

(*m*) Causam interitus monumentorum artis Etruscæ egregie exponentem, cfr. HEYNIUM l. c. T. III, p. 45, 46.

(*n*) Non dissimulant tamen neque LIVIUS (vid. ex. gr. L. I. C. 55) neque PLINIUS (vid. L. XXXV, C. 45), Romanos Etruscæ Oscæque artis ope usos esse.

(*o*) Tam varix multiplicesque Græcorum erant fabulæ, ut nullius fere vel traditionis vel hypotheseis confirmandæ ornandæque opportunitatem non offerrent. Sic DIONYSIUS (l. c. C. XI seqq.) ad *Catonis Censorini*, *Sempronii* & *Asellionis* de stirpe Aboriginum Græca assertum confirmandum, traditionem de Oenotri in Italiam itinere commodam mox invenit; multaque alia similiter alii.

(*p*) De quibus conferri possunt auctores supra not. (*k*) laudati, & quidam infra laudandi.



Geographiam illustrandam, non absurde expectari. Ac quamquam in nostris quidem oris, ubi copia nulla datur veterum illorum monumentorum ipsorum examinandorum atque comparandorum, talis opera suscipi neque possit neque debeat; omnium autem minime præstari a me queat, qui neque literis ad eam perficiendam satis copiosis ornatus, neque facultate atque usu satis exacto & limato instructus sim: tamen non ingratum futurum laborem sociis studiorum adolescentibus, literarum priscarum curiosis, existimavi, si Academicæ industriæ documentum aliquod daturus, hujusce rei quasi ideam quandam atque specimen exhibere conarer. Ad quod consilium capessendum inprimis excitarunt conspecti libri bini, munificentia faventissimi Reg. hujus Academicæ Cancellarii, Regis Regniq[ue] Senatoris, cæt. Illustrissimi Lib. Bar. Dñi CAROLI SPARRE, Bibliothecæ publicæ superiore anno, (inter alia Italicæ eruditionis monumenta præclara, ac præcipue apud nos rarissima, quæ ex illis oris, in comitatu REGIS AUGUSTISSIMI salutatis, reportaverat) donati: nempe *Linguae Oscæ Specimen singulare, quod superest Nolæ in marmore Musei Seminarii, cum adnotationibus Joh. Baptistæ Passerii, Pisaurensis, Nobilis Eugubini &c.* (exc. Romæ 1774, typis Zempelianis, in Folio), & *Alphabetum veterum Etruscorum, secundis curis illustratum & auctum* (q)

A 3

a Joh.

(q) Nempe idem jam anno 1771 ediderat, ibidem in 8:vo; qua etiam editione cum aliis variarum gentium Alphabetis (in Voll. II. 8:o com-



a Joh. Christ. Amadutio, Græcarum Literarum Professore in Archigymnasio Romanæ Sapientiæ &c. (ibid. 1775 in Folio); qui uterque liber tabulis etiam & figuris, ad rem illustrandam accommodatis, ornatus est. His itaque, & nonnullis præterea aliis adjuti subsidiis, ex Bibliotheca nobis Academica subministratis, quæ disputare de re difficiliore obscurioreque valuerimus ut B. L. mitiore perstringat censura, rogamus.

## §. II.

pañis) quorum typis instructa est Typographia Sacræ Rom. Congregationis de Propaganda Fide, ILLUSTRISSIMUS noster MECENAS Bibliothecam ornavit Academicam. De formis his Alphabeticis, speciminis loco vulgatis, cfr. Cel. BÜSCHING (cui ipsius Summi Pontificis liberalitate dono transmissæ sunt) *Wöchentl. Nachrichten* &c. anni 1780 p. 14 seqq. p. 102 seqq. & p. 107 seqq. Ea tamen inter exempla illius & Bibliothecæ Academicæ antecedit differentia, quod *Arabicum* quidem Alphabetum (N:o 6 apud Dn. BÜSCHINGIUM) in nostro exemplari vetustius modo illud habetur, anno 1715 impressum, & unica constans plagula (art), 8:o, quod sibi etiam postea transmissum ille narrat; *Persicum* contra (N:o 1) nostrum recentius sit atque ornatus. Constat enim plagula, cum dimidia, habetque *Orationem Dominicalem & Salutationem Angelicam* adjunctam (Persice): Prodiit 1783, 8:o. Docet in Præfatione AMADUTIUS, duas hujus Alphabeti antea prodiisse editiones; unam in 8:o sine adjecta anni significatione (eandem quam possidet Dn. BÜSCHING), alteram anno 1733 in Folio. De Persicæ præterea Linguae indole agit, subsidiaque ejus discendæ literaria luci publicæ commissa, diligenter recenset.

N:o 3 *Slavonicum* (& *Hieronymi* illud & *Cyrilli*), in nostro exemplo paginas implet 78, anno 1753 editum.

N:o 9. Alphabetum *Armenum*, cum *Oratione Dominicali, salutatione Angelica, initio Evangelii S. Johannis & Cantico Pœnitentiæ*. Editum 1784; plagula 2. Præfatio AMADUTII linguæ indolem, Historiam, subsidiaque illius discendæ, exponit.

Accedit præterea in nostro exemplo N:o 17, continens Alphabetum triplex *Protoplasti Adami*, Folia XII; quod postea sibi quoque transmissum fuisse Dn. BÜSCHING significat.



## §. II.

*Oscarum* literarum cum mentionem faceremus, (illas significantes, quibus admodum pauca ista monumenta superstitione perscripta reperiuntur, quæ Osca lingua exarata putantur); diversas multum ab *Etruscis* fuisse, haud statuimus, qui iisdem fere gentem utramque elementis esse usam, ex speciminibus intelleximus in lucem editis, ac ipsam etiam linguam utriusque generis cognatam valde, aut eandem adeo fuisse, (nescimus quam vere) assertum a viris quibusdam eruditioribus reperiimus (a). Ætate vero Etruscam literaturam Latinae superiorem esse, non improbabili argumento ex antiquiore illius populi & maritimarum rerum, & artium excultarum, & doctrinae gloria, effici putamus (b). Ipsa præterea figura literarum, major earundem quam quæ in superstitionibus, plerisque saltim, Latinis

---

(a) Vid. AMADUTIUS l. c. passim; ex. gr. p. XL, *Osce*, (quod est fere *Etrusce*) -- loquebantur, & p. XXXVII, *Osce* -- qui cum *Etruscis* una gens & populus exstiterunt. Hæc unde demonstrari queant, nos plane fugit. Sed literarum elementa in iis numis quæ ex. gr. apud *Samnites* (quos Osca lingua usos esse LIVIUS docet L. X. c. 20) & *Campanos* cusi sunt, ac in monumentis quibusdam aliis ad Oscam gentem relatis, ut in marmore illo cujus explicationem tradere PASSERIUS l. c. tentavit, eadem fere esse quæ in monumentis comparent Etruscorum, sui quemque docent oculi. Nec improbabile est, ab his literas esse ad Oscos populos pluresque vicinos, propagatas.

(b) De quibus rebus consulantur quæ gentis hujus Historiam illustrarunt viri docti, supra laudati. Memorabilis inprimis est locus LI. VII (L. IX. c. 36), qui fama literarum diligentius cultarum olim floruisse Etruscos, vel solus indicare potest. *Habeo*, inquit, *auctores*, *vulgo tum Romanos pueros, sicut nunc Græcis, ita Etruscis literis erudiri*

nis monumentis cernitur ruditas & formæ inconstantia, ratio denique scribendi a dextra ad sinistram, quam hodierno more antiquiorem fuisse, multis argumentis viri eruditi ostendunt (c); eandem confirmare sententiam videntur. Unde probabile fit, ante quam a sinistra ad dextram, mutato more literas exarare Græci instituisent, harum ad Etruscos usum transiisse; Latinos autem, quos recentiorum seculorum rationem novimus, aut serius demum hanc artem a Græcis accepisse, aut minus ea hactenus usos facilius ad veterem deferendum morem novumque adoptandum, perductos esse. Antiquiora etiam reperta esse monumenta Etruscis signata literis, quam quæ Latinas exhibeant, multi contendunt; quod, cum Romani Etruscos tamen po-

---

*solitos.* Quorum sententia licet minus probetur LIVIO, opinionem tamen de prisca gloria Etruscorum doctrinæ haud vulgari obtinuisse, satis ostendit.

(c) Vel Orientalium populorum consuetudo, apud quos scribendi ars primum inventa & a quibus ad Græcos propagata fuit, hanc rem extra controversiam ponit. Nec est dubium, quin idem mos Græcis quoque primum usitatus fuerit. Sic in statua Agamemnonis vetusta, de qua loquitur PAUSANIAS, *Descr. Græciæ*, L. V. (f. *Eliacor. prioris*) c. 25, nomen ejus fuisse scriptum a dextra ad sinistram, observat. Successisse huic rationi apud Græcos morem scribendi quem *Βερεροφιδος* appellant, notum est; de quo vid. PAUSANIAS l. c. C. 17. (cfr. ERNESTI *Archæol. Liter.* Part. I, c. 1, §. 8. & RAMBACH *Archæol. Untersuch.* p. 286 seqq.) Ejusdem vero apud Etruscos quoque vestigia (cujus autem nulla, quod scimus reperiuntur apud Latinos) extare, docet AMADUTIUS l. c. p. xxxviii seqq.; qui tamen, nescio quo spectans, *Etruscorum antiquissimos usos forte eo scribendi more dicit; eo minus feliciter, cum infra ipse adjiciat illud scribendi genus — non ita fortasse vetus, neque ita rarum apud Etruscos fuisse.*



populos subegerint, horumque literis & artibus magnam sine dubio cladem intulerint, & frequentiore olim & etiam antiquiore in gente victa quam in victricis literarum usum indicare, existimant. Cum itaque TACITUS dicit, *Etruscos ab Corinthio* demum *Damarato didicisse literas* (d), id omnino falsum esse, viri doctissimi dudum monuerunt; eoque videri admirabilius debet, cum postea subjiciat *Aborigines ab Arcade Euandro eas didicisse*, adeoque ad Etruscos tamen prius delatas esse, significare ordo verborum videatur, rationesque sic temporum mirifice turbentur. Probabilius multo est, *Pelasgos* illos, qui olim e Græcia in Italiam transiisse dicuntur, atque vel Umbris vel Raffenis commixti Etruscæ genti dedisse creduntur aut originem aut cultum majorem (e), literas quoque Græcorum vetustissimas secum attulisse, atque ad populos adjacentes propagasse. Neque sane a fide abhorreat, cum in vicina gente, & potente & commerciis artibusque mechanicis dedita, (quam per illas regiones late dominationem extendisse, coloniasque florentes circumcirca condidisse constat (f)), literarum usus invaluisse, hac via ad Latinos etiam earundem notitiam pervenisse; nisi obstet DIONYSII auctoritas, qui eosdem Pelasgos

B

cum

---

(d) l. c.

(e) Cfr. DIONYSIUS l. c. C. 17--30; & HEYNE *Comm. Gott.* Tom. III. p. 36--40 &c.

(f) Cfr. LIVIUS l. I. c. 2., & l. V. c. 33; PLINIUS l. III. c. 8 & 19; DIODORUS *Siculus Bibl. Hist.* l. V, c. 40, (ubi etiam de literarum in hoc gente studio testatur). Et supra §. I, not. (k) laudati auctores.



cum *Aboriginibus*, vetustis Latii incolis, arctam adeo societatem conjunxisse docet (g), ut putandum sit eos literarum beneficio hos vel præcipue auxisse? Quam PLINII quoque fuisse mentem, ipsa verba ejus supra laudata, si diligentius inspiciantur, indicant (h). Verum, cum vitæ tamen cultu artiumque studio eos multum haud dubie Etrusci superarent, (utpote quos jam ante Pelasgorum adventum *maximam habuisse rerum nauticarum peritiam* ipse DIONYSIUS significet (i)), mirum videri non debet, si literarum illarum priscae usus, apud Etruscos magis magisque invalescens, apud Aborigines contra vel Latinos parum fuerit adhibitus; maxime Pelasgis plerisque, ut idem narrat DIONYSIUS (k), haud multo post vel deletis vel inde dilapsis. Unde fieri omnino potuit, ut serius adveniens Euander cum suis Arcadibus, mutatamque aliquantum, (per Cadmum fortassis ac Iones?), literarum scribendique formam adducens, paucas adeo superioris illius Pelasgicæ atque cum Etruscis communis literaturæ in Latio reliquias invenerit, ut de novo hanc artem propagasse, ac primus fuisse Latinis literarum adhibendarum auctor, non plane immerito habitus postea sit: quo modo utramque, de allatis in illas oras literis sententiam, non incommode conciliari posse, quis existimet.

## §. III.

(g) L. c. C. 20.

(h) L. c. L. VII. c. 57, coll. L. III. c. 8.

(i) L. c. C. 25.

(k) L. c. C. 23 seqq.





## §. III.

Ut barbaram certe aut parvo admodum humanitatis cultu politam *Aboriginum* gentem Romani ipsi scriptores maximi nominis depingunt (a); quamobrem parum utique e Pelasgorum familiaritate profecisse videantur, quæ nec longe ultra belli societatem progressa fortasse fuit. Neque DIONYSIO ipsi, qui harum rerum ad nos propagavit memoriam, illam aut diligentissimam aut certissimam fuisse visam, non modo diversæ admodum, quas adfert, scriptorum sententiæ docent (b), sed verba quoque produnt quibus de *Pelasgorum* fatis narrationem a se adornatam finit: Καὶ τὰ μὲν ἐν ὑπὲρ τῆ Πελασγιᾷ γένεσι ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ τοιαῦδε εἰσι (c). Nec alios certioresve fontes quam veterem quandam famam popularemque traditionem, auctores ab eo consultos narrationum suarum habuisse, ipsa

---

(a) Genus hominum agreste, sine legibus, sine imperio, liberum atque solutum, appellat SALLUSTIUS *Bellicæ Catilinæ*. C. 6; *Rudes artificum homines*, LIVIUS L. I. c. 7. Neque aut hi, aut STRABO (vid. L. V. p. 350, Ed. Almelooven.), vel Græcæ illius originis mentionem faciunt, vel cultus alicujus a Pelasgis ad hanc gentem derivati meminerunt, cujus prima semina ab ferius advectis Arcadibus LIVIUS aliiq. repetere videntur. Ex *Ausonum* vel *Opicorum* stirpe ortos, nec aliam ob causam quam quod *primi* habitati sunt illius terræ incolæ, ultimique Latini generis auctores, *Aboriginum* nomine appellatos, (Sveticæ dicas *Ursfolk*, dldste *Stamfolk*) probabile videtur. Quare JUSTINUS (l. *Pompejus Trogus*) *Italiæ*, inquit, *cultores primi Aborigines fuisse*, Hist. L. XLIII. c. 1.; putans forte *Ligures*, *Gallos* &c. ferius omnes advenisse.

(b) L. c. C. 22.

(c) L. c. C. 30.



ipsa res manifestum facit (d). Quæ sane favere omnia illorum opinioni videntur, qui Etruscos primam fuisse Italiæ gentem existimant literarum cognitione scribendique arte usam, a Pelasgis, has terræ partes olim adeuntibus, ut constans fama ferebat, accepta; quos cum Etruscis s. Tyrrhenis conjunctos aliquando fuisse vel inde concludas, quod multos scriptores non infimi ordinis utramque gentem plane confudisse, DIONYSIUS queratur (e). Cum igitur res ipsa doceat, Latinas literas scribendique morem, quales quidem ad nostram notitiam pervenerunt, ad consuetudinem Græcorum recentiorem propius utique quam Etruscis familiares & literas & scribendi rationem accedere; nec auctor celebrior alius, cui has mutationes in Italia adoptatas adscribamus, reperiatur, quam cum suis *Arcadibus Euander*; eum præterea in his rebus insigne quid præstitisse summorum scriptorum auctoritas credi jubeat: vix possumus quin illi præcipue hoc opus tribuamus. Tempora autem ejus ut ad recentiorem epocham retrahantur, aut non tota illa ei laus adscribatur, haud contemnendæ suadere rationes videntur.

---

(d) Oraculum quod Dodonæ in templo Jovis in tripode expressum se vidisse, L. Manius (l. Mamilius?), DIONYSIO teste, tradidit, Pelasgorum ipsorum migratione recentius fuisse, ac (si vera ille narravit) postea compositum, quamvis satis tamen antiquum, vel nomen *Aboriginum* ibi occurrens prodere videtur. Pelasgos vero ea loca aliquando habitasse, quæ postea partim Etrusci partim Latini occuparunt, DIONYSIUS bene probat, C. 20 & 21.

(e) L. c. C. 25, 26, 29.

